

TRAGOM JEDNOG DNEVNIKA

Naša sugovornica
Marija Županović, glavna
sestra KB Firule, Split

• Do 31. prosinca prošle godine u ovu bolnicu došlo je 4.200 ranjenika, a oko 700 ranjenika upućeno je u druge centre u Hrvatskoj, pretežito u Zagreb • Vrlo kvalitetan rad medicinskih sestara u ovoj bolnici rezultat je višegodišnje edukacije i racionalne sistematizacije • Ovdje se zaista trude da odgajaju mlade, kvalitetne, kadrove u onoj mjeri koliko im je to zaista omogućeno

rilizaciju. Također smo na teren slali i osobne pakete s odjećom i drugim potrepštinama.

• ČESTO STE SE SRETALI S RANJENIMA I UMIRUJIM VOJNICIMA. KAKO STE TO EMOCIONALNO DOŽIVLJAVALI?

M. ŽUPANOVIĆ: Kad sklopim oči vraćaju mi se slike sjećanja. Pokušavam da ne mislim na te teške trenutke. Preko dana pokušavam sakriti suze. Nastojim misliti samo na ono što mogu napraviti da patnje više ne bude, i snagu i misli usredotočim na to. Posebno me pogađaju teški ranjenici, njihove sudbine. Neki nam se vraćaju, da nam kažu

hvala, pišu pisma, razglednice. Kako ću reagirati kada sve to prođe? Teško je o tome i razmišljati. Ali, sada je napetost suviše jaka i ne osjećam posljedice stresa. Ono što mi pomaže je pisanje dnevnika svaki dan, svih ovih ratnih godina.

• VI STE KOORDINIRALI ODLAZAK TEŠKO RANJENIH U DRUGE MEDICINSKE CENTRE, ORGANIZIRALI STE TRANSPORT, MEDICINSKU POMOĆ, HRANU?

M. ŽUPANOVIĆ: Do 31. 12. 1994. godine, 4200 ranjenika s terena je došlo na heliodrom KB Firule, a oko 700 ranjenika

smo uputili sa heliodroma u druge centre u Hrvatskoj, pretežito prema Zagrebu. Od početka rata imamo uvijek dvadeset izvanrednih obroka koji se mogu dobiti u svakom trenutku, tijekom 24 sata. Također imamo u pripremi neograničene količine toplih napitaka, kave, čaja.

To se pokazalo iznimno važnim tijekom velikih evakuacija ranjenih s ratišta.

• TAKODER STE ZBRINJAVALI IZBJEGLE I PROGNAŃE?

M. ŽUPANOVIĆ: U jednom krilu bolnice u Križinama organizirali smo smještaj za izbjegle i prognane, za ljude sa socijalnim

RAZGOVARALA SONJA KALAUZ

Tišinu toplog, proljetnog, predvečerja remeti samo zvuk brodice i poneka tiha pjesma dalmatinske klape. Živi se "sotto voce".

Osvijetljeni su prozori Ravnateljstva KB Firule i puna je pripravnost. Svjetionici. Svaki dan, svih pet godina rata. Na stolu moje sugovornice, glavne sestre Marije Županović otvorene su stranice njenog ratnog dnevnika.

• KOLEGICE ŽUPANOVIĆ, VI STE POSTALI GLAVNA SESTRA KB FIRULE UOČI POČETKA RATA. KAKO STE DOŽIVJELI PRVE DANE, KAKO STE SE ORGANIZIRALI?

M. ŽUPANOVIĆ: Počelo je sa krvavim Uskrsom, na Plitvicama, 31. ožujka 1991. godine. Slijedeći dan je naš ravnatelj dr. Goran Dodig sazvao sastanak i podijelio nam zadatke. Trebalo je sve pripremiti. Kako sam godinama radila kao instrumentarka imala sam određena znanja. Pomoglo mi je i iskustvo u pripremi Odjela za centralnu sterilizaciju, gdje je jedan dio bio predviđen i za ratne potrebe. Pomoć su nam pružile i kolegice iz inozemstva, posebice u rješavanju problema opskrbe terenskih ekipa. Imale su odlično razrađene sustave za izvanredne situacije, elementarne katastrofe i sl. Sestre u našoj bolnici su i ranije bile educirane za zbrinjavanje stradalnika u zrakoplovnim nesrećama i velikim cestovnim nesrećama. Osobno sam odlazila na teren, snimala situaciju i pomoć sam usklađivala sa potrebama. Najveći teret je pao na osoblje Klinike za kirurgiju. Zajedno sa liječnicima smo dogovarale organizaciju ratnih i dislociranih bolnica, setove i pakete za teren.

Radili smo individualne setove, po vrstama ozljeda (set za glavu, set za toraks, set za abdomen, set za amputaciju, setove za velike, srednje i male zahvate). Već na prvi pogled su se razlikovali po boji (zeleno - sterilno, žuto - anestezija, bijelo - opće medicinsko). Trajnost takvog seta je do godinu dana a može izdržati sve vremenske nepogode. Sve je bilo tipizirano, u malim paketima, vrlo praktično. nakon upotrebe vraćali su se nama na ponovnu ste-

NAŠ INTERVJU: MARIJA ŽUPANOVIĆ, GLAVNA SESTRA KB FIRULE, SPLIT

problemima. Narednih dana, nakon zbrinjavanja, pokušavali smo i često uspijevali uspostaviti kontakte sa drugim članovima njihovih "rasutih" obitelji. Ponekad smo ih, prema njihovim željama, upućivali u druge gradove ili u inozemstvo.

• **KAKO OBJAŠNJAVATE TAKO VISOKI MORAL I VRLO KVALITETAN RAD VAS I VAŠIH KOLEGICA? RADILI STE BEZ GODIŠNJIH ODMORA, BEZ SLOBODNIH DANA?**

M. ŽUPANOVIĆ: Mislim da je ovaj rat pokazao vrijednost naših sestara ali i svih drugih medicinskih sestara u Hrvatskoj. KB Firule ima 25 glavnih sestara Klinika Zavoda. Uvijek sam mogla računati na njih, i u miru i u ratu. Moj sadašnji ravnatelj (dr. sci. dr. Mihovil Biočić) je rekao, a ja se s tim slažem, da su rukovoditelji odjela i glavne sestre odjela nosioci struke, a mi im moramo pomoći da se opterećenja ravnopravno podijele.

Za vrlo kvalitetan rad sestara u našoj Bolnici odgovorna je dugogodišnja valjana edukacija i racionalna sistematizacija. Prije rata smo imali i višak sestara, ali potpuno neravnomjerno raspoređenih. Sada medicinske sestre unutar sedam sati rada, efektivno rade više od šest sati. Točno se zna tko je za što odgovoran, koje su obveze, dužnosti, ali i prava. Također sam napravila i određenu reorganizaciju i u rukovodećoj strukturi sestara. Osam glavnih sestara odjela je smijeñeno. Ostale su one najbolje i najkvalitetnije.

• **IPAK, U JEDNOM TAKO VELIKOM KOLEKTIVU PRETPOSTAVLJAM IMA I PROBLEMA.**

M. ŽUPANOVIĆ: Naravno, određeni problemi su nastali uvođenjem novih koeficijenata za plaće. Ne možemo ljude, u ovom slučaju medicinske sestre, svrstavati u grupe, ne vodeći računa o njihovoj različitosti. U platnim razredima nisu iskazani koeficijenti glavnih sestara odsjeka, a one su nukleus rada na odjelu. Bez dobre glavne sestre odsjeka, koja skrbi za 28-30 kreveta, ne možemo govoriti o uspješnoj glavnoj sestri odjela ili klinike. Danas je plaća takve sestre izjednačena s plaćom, primjerice, sestre koja radi na odjelu za ultrazvuk. Mislim da je važno naglasiti da se u koeficijente moraju uključiti sljedeći elementi: stručna sprema, minuli rad, uvjeti rada, koordinacija i rukovođenje. Ako ovo nije zastupljeno da se djelatnik u tome ne može prepoznati onda je takav rad ništavan. Nadam se da je ovaj propust slučaj i da će se uskoro ispraviti.

• **KAKVA JE VAŠA SURADNJA SA MINISTARSTVOM ZDRAVSTVA, ODJELOM ZA SESTRINSTVO I SINDIKATOM?**

M. ŽUPANOVIĆ: Naša suradnja je više nego dobra, posebice s Ministarstvom zdravstva i Odjelom za sestinstvo. Često

trebamo pomoć ili savjet, a naši problemi vrlo brzo dolaze na red za rješavanje na Stručnom kolegiju. Osobno sam duboko zahvalna gospodinu Ministru na osnivanju ovog, za nas sestre prijeko potrebnog, Odjela.

• **VI VRLO USPJEŠNO ODGAJATE NOVE KADROVE. RAD S MEDICINSKIM SESTRAMA PRIPRAVNICAMA SVUGDJE SE SPOMINJE KAO POZITIVAN PRIMJER.**

M. ŽUPANOVIĆ: Mi se zaista trudimo da odgajamo mlade, kvalitetne, kadrove u onoj mjeri u kojoj je nama to moguće. Zahvaljujući Ministarstvu zdravstva dobili smo zadovoljavajući broj medicinskih sestara pripravnica tako da ih uključujemo u rad u sve tri smjene. Jako je važno da imaju praktično znanje, da upoznaju proces rada u svim fazama. Prije nego budu primljene na mjesto pripravnice, osobno obavim razgovor s njima, provjerim njihov uspjeh tijekom školovanja i konzultiram nastavnike iz škole. Manjkavosti u ponašanju ili radnim navikama u školi često puta se nastavljaju i na radnom mjestu. Važno je znati neke činjenice unaprijed, pokušati negativnosti prekinuti ili ih kontrolirati.

Tijekom pripravničkog staža s kandidatom radi medicinska sestra mentor. Da bi medicinska sestra pripravnica mogla pristupiti polaganju stručnog ispita mora zadovoljiti tri polja: moralno etičkom, stručnom i polju komunikacije s bolesnikom i s osobljem.

Mi intenzivno surađujemo i s učenicima i nastavnicima nekoliko srednjih medicinskih škola iz Italije. Izmijenjujemo naša iskustva. Činjenica je da njihove učenice odabiru svoje zvanje sa 18 godina, dakle u relativno zreloj dobi i da to pokazuje dobre rezultate.

Ono što se nama dešava, jer ja pratim rad

medicinskih sestara pripravnica, je da neke shvate da su "zalutale" u zvanje tek nakon nekog vremena provedenog na pripravničkom stažu, uz krevet bolesnika, u stvarnom dodiru s bolešću u stvarnom okruženju.

Mislim da s 18 godina se lakše donosi odluka što želiš raditi u životu, što voliš ili ne voliš

• **KAD BI VAMA, NAKON PET RATNIH GODINA, BILO PONUĐENO "MIRNO" RADNO MJESTO DA LI BI GA PRIHVATILI?**

M. ŽUPANOVIĆ: Ja sam najstarije dijete u mojoj obitelji s osmero djece. Otac je rano umro i majka je ostala sama. Velik dio tereta, brige za obitelj, je pao na moja leđa. Život mi je od najranijeg djetinjstva bio vrlo "dina-mičan". Danas ne mogu zamisliti sebe na nekom mirnom radnom mjestu.

• **HVALA VAM ŠTO STE IMALI VREMENA I ZA OVAJ SUSRET. ŠTO ŽELITE REČI ZA KRAJ RAZGOVORA?**

M. ŽUPANOVIĆ: Željela bih zahvaliti na dobroj suradnji i razumijevanju svim suradnicima Kliničke bolnice Split, od liječnika do fizioterapeuta, radioloških inženjera. Svim medicinskim sestrama i tehničarima iz cijele Hrvatske zahvaljujemo se na pomoći.

Čekaju nas teška vremena. Trebamo biti jaki i trebamo biti zajedno.

Specijalizirana putnička agencija organizira za Vas posjete kongresima i sajmovima:

III. Kongres europskih društava anesteziologa	Paris 29. 4. - 3. 5. 95.
X. Europski kongres oftalmologa	Milano 25. 9. - 29. 6. 95
Svjetski kongres - Sabor liječničke kirurgije i međunarodni stručni sajam MEDICA 95 - BIOTEHNOLOGIJA	Düsseldorf 22. - 25. 11. 95.
Najava: XXI. Kongres Međunarodnog savjeta medicinskih sestara	Vancouver 15. - 21. 6. 97.

PENTA

Putnička agencija
Sajmovi, kongresi, strukovna i poslovna putovanja
Kralja Držislava 4 HR-41000 Zagreb
Tel. (01) 453-290, 417-985 Fax 412-723